

ПРИЗНАЊЕ ОСУМЊИЧЕНОГ И ПОЛИЦИЈСКО ИСПИТИВАЊЕ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА

Изворни научни чланак

doi: 10.7251/GPF1537011S

***Сажетак:** У раду се обрађују правила о признању извршења кривичног дјела и полицијском испитивању осумњиченог у САД. Најважније правило је у контексту пресуде Врховног суда САД у предмету Миранда и у већини случајава изучавају се његови параметри. Да би признање оптуженог било допуштиво на суђењу, мора бити добровољно.*

Према Миранда правилу, када је осумњичени испитан од стране полиције приликом задржавања, његово ће признање бити допуштено само ако је примио четири упозорења. Та упозорења се морају дати само кад је осумњичени задржан. “Задржавање” постоји само ако разумно лице у положају осумњиченог вјерује да није слободно да оде у датом тренутку.

Миранда упозорења се морају дати само ако полиција испитује осумњиченог. То испитивање подразумијева и директно испитивање и његов “функционални еквивалент”. Добровољне изја-

* Потпредсједник Уставног суда Босне и Херцеговине и редовни професор Правног факултета у Бањој Луци, дописни члан Академије наука и умјетности Босне и Херцеговине, инострани члан Руске академије природних наука и редовни члан Европске академије наука и умјетности.

** Аутор је доктор правних наука и тужилац Тужилаштва Босне и Херцеговине.

ве не спадају у испитивање. Упозорења нису неопходна ако је испитивање разумно хитно из разлога јавне безбједности (на примјер, испитивање док полиција покушава наћи бомбу за коју сматра да је активирана).

Осумњичени се може прећутно или изричито одрећи неких или свих правила из Миранде. Правило се примјењује начелно на поступке службених лица. Не примјењује се на доказе који се користе да се побије кредибилитет оптуженог у унакрсном испитивању.

Кључне ријечи: *испитивање, осумњичени, полиција, задржавање, тужилац, судија.*

1. Увод

Полицијско испитивање (police interrogation) осумњичених и употреба признања као доказа стечених испитивањем - представљају у САД велико поље контроверзе. Они су предмет судске и опште дискусије у задњих тридесет година. Темелна је дилема свих случајева одлучених у овом подручју између потребе да се заштити појединац од принудних или бруталних полицијских мјера и да се обезбиједи ефективан полицијски систем који је дјелотворан у борби против криминала.

Питање улоге које признање има у кривичном систему САД је увијек исто. Постоји спор, међутим, о томе да ли су признања неопходна за ефективно провођење закона, о чему су статистике двосмислене.

Многи вјерују, као што је судија Врховног суда САД Goldberg писао у *Escobedo v. Illinois*,¹ да ће систем провођења кривичног права који постаје зависан од признања, дугорочно бити мање поуздан и више средство за злоупотребу него систем који зависи од вањских доказа, независно од оних осигураних кроз вјешту истра-

¹ 378 U.S. 478 (1964). Преузето 15.08.2014. са веб сајта laws.findlaw.com/us/378/478.html.

гу. С друге стране, постоји потреба за полицијском флексибилношћу: други вјерују да ако се употреба признања смањи, полицијски систем (као што је судија White писао у неслагању са Escobedom) ће “бити осакаћен и његова задаћа бити доста отежана... за неосноване разлоге који немају мјеста у одредбама Устава САД”.

Употреба изнуђеног признања у федералним судским процесима је била забрањена прије 20. вијека, али је тек након 1936. године Врховни суд САД ограничио употребу признања у државним суђењима. Послије 1936. године Врховни суд САД се ослањао sukcesивно на неколико различитих теорија за одлучивање да ли се одређено признање треба дозволити у државном суђењу. Данас се допустивост већине признања у федералним или државним суђењима заснива на пресуди Врховног суда САД у предмету *Miranda v. Arizona*.² Врховни суд је одлучио о Миранди са три обједињена случаја: *Westover v. United States*³, *Vignera v. New York*⁴ и *California v. Stewart*.⁵

Нису, међутим, сви случајеви признања обухваћени Мирандом. Тако, Миранда правило (*Miranda rights*) не чини неважећим раније случајеве признања пред Врховним судом. Неке од ситуација у којима су пријашњи случајеви означени важећим:

(1) Пристанак на претрес: добровољност пристанка да се дозволи претрес је често одређена упућивањем на факторе сличне онима који управљају добровољношћу признања. Миранда нема утицаја на проблем пристанка на претрес.

(2) Недобровољна признања нису допустива: Миранда правило описује одређене потпуно техничке захтјеве (нпр. саопштење осумњиченом да има право на шутњу) који морају постојати да би признање било валидно. Ако су ови захтјеви задовољени, признање и даље може бити недопустиво ако не одговара рјешењима

² 384. U.S.436 (1966). Преузето 15.08.2014. са веб сајта www.law.cornell.edu/supremecourt/text/384/436.

³ No. 19543. 342 F.2d 684 (1965).

⁴ 28 N.Y.2d 989 (1971).

⁵ Opinion of the Supreme Court of California, *People v. Stewart*, March 25, 1965. Преузето 31.08.2014 са веб сајта legal-dictionary.thefreedictionary.com/California+v...

пријашње судске праксе. Другим ријечима, усклађивање са Миранда захтјевима је неопходан, али не и довољан услов за допустивост признања. На примјер, признање које није добровољно, није допустиво иако је у сагласности са Мирандом.

(3) Мора постојати полицијска принуда: принуда од стране невладиних органа и озбиљна психичка болест на страни осумњиченог - нису релевантни при утврђивању да ли је признање добровољно.⁶

(4) Колатерална употреба: ако је признање прибављено кршењем Миранде употребљено у поступку оптужења, може се користити за побијање исказа оптуженог. Али, ако је такво признање прибављено принудом, не може бити употребљено чак ни за сврху побијања.⁷ Судска пракса прије Миранде је релевантна за питање шта чини принуду.

2. Случајеви признања прије Миранде

Врховни суд САД је први пут спријечио употребу изнуђеног признања на државном суђењу у случају *Brown v. Mississippi*.⁸ У овом случају признање је прибављено бруталним батињањем осумњиченог и поништено на основу тога што је испитивање дио државног процеса суђења и стога подложно захтјевима процесних гаранција (*due process*) из Четрнаестог амандмана на Устав САД. Врховни суд је сматрао да захтјев правичног поступка подразумемијева да “државна акција, било посредно или на други начин, мора бити у складу са основним принципима слободе и правде који су основа свих цивилних и политичких институција.” Признање у случају *Brown*, с обзиром на то да је било производ крајње принуде и бруталности, сматрало се да је прибављено кршењем процесних гаранција.

⁶ *Colorado v. Conelly*, 479 U.S. 157 (1986). Преузето 16.08.2014. са веб сајта laws.findlaw.com/us/479/157.html.

⁷ *Mincey v. Arizona*, 437 U.S. 385 (1978). Преузето 16.08.2014. са веб сајта www.law.cornell.edu/supr/emecourt/text/437/385.

⁸ 297 U.S. 278 (1936). Преузето 16.08.2014. са веб сајта laws.findlaw.com/us/297/278.html.

Одлука у случају *Brown* није сматрала да се слобода против принудног самооптужења (self-incrimination) из Петог амандмана на Устав САД примјењује у државним суђењима и да је била нарушена. Тачније, сматрала је да су неке врсте полицијске бруталности толико шокантне да крше Четрнаести амандман (“процесна права”, due proces rights) без обзира на то да ли крше Пети амандман. Врховни суд је у *Brownu* примијенио приступ “основних права” (fundamental rights) на изнуђена признања - право на слободу од принуде у полицијском испитивању је било толико битно да је то било “основно право” на које се Четрнаести амандман односи.

Пети амандман се није сматрао примјењивим у случају признања до 1964. године, и *Malloy v. Hogan*.⁹ Од *Browna* до *Malloya* Врховни суд је користио приступ основних права да испита допустивост признања у државним суђењима. У одређењу да ли би допуштање неких признања било кршење фундаменталних права осумњиченог, Врховни суд је придавао велику важност чињеници да ли је признање добровољно. Из тог разлога, тест примијењен између *Browna* и *Malloya* се често називао “тест добровољности” (voluntariness test).

У примјени теста добровољности Врховни суд је, у ствари, придавао велику важност томе да ли је признање производ слободног и разумног избора осумњиченог.¹⁰ Међутим, добровољност признања је тешка за дефинисање, посебно за процјену и Врховни суд је за вријеме од *Browna* до *Malloya* дозволио да неколико различитих фактора уђе у његове одлуке о допустивости појединог признања:

(1) Поузданост (reliability): нека признања нису била дозвољена због тога што су их начини на који су прибављена чинили упитним. Тако је у случајевима полицијске бруталности, као нпр. у *Brownu*, постојао добар разлог за сумњу да је осумњичени признао не због своје кривице, него да избјегне да буде претучен. Непоузда-

⁹ 378. U.S. (1964). Преузето 16.08.2014. са веб сајта www.law.cornell.edu/supremecourt/text/378/1.

¹⁰ Видјети *Lisenba v. California*, 314 U.S. 219 (1941). Преузето 16.08.2014. са веб сајта https://www.quim_bee.com/cases/lisenba-v-california.

ност појединог признања је често била наговјештена недостатком поткрепљујућих доказа;

(2) Агресивна пракса полиције: нека признања су била одбијена упркос њиховој очитој поузданости, јер су начини које је полиција користила у њиховом прибављању представљали кршење основне пристојности. Нпр. у случају *Rogers v. Richmond*¹¹ полиција је навела осумњиченог на признање, претварајући се да ће ухапсити његову болесну супругу. Савезни суд је прихватио признање, наводећи као основ да циљ полицијског лукавства није био да се прибави непоуздано признање. Врховни суд САД је одлучио обрнуто, наводећи да поузданост признања није једини проблем: признања прибављена користећи прикривене планове и силу, морају се сматрати недопуштеним, „не зато што се сумња у истинитост таквих признања, већ што методе које се користе, да би се прибавило признање, крше основни принцип у нашем кривичном праву: да се наш кривични поступак заснива на акузаторском, а не на инквизиторском начелу“.

(3) Признања која нису производ слободне воље: нека признања су се сматрала недопуштеним, јер нису настала као производ слободне воље осумњиченог, иако су очито вјеродостојна и начини на који су прибављени нису спорни или невјеродостојни. Тако у случају *Townsend v. Sain*¹² осумњиченом који је био болестан, полиција је дала дрогу која је имала ефекте серума истине. Полиција није знала какве ефекте производи та дрога и након испитивања осумњиченог - прибавила је признање. Врховни суд је оцијенио признање као неприхватљиво, упркос чињеници да се чинило поузданим и да није било резултат погрешног рада полиције: „Било какво испитивање од стране полицијских службеника које стварно доведе до признања, а није производ слободне воље - чини такво признање неприхватљивим“.

У примјени „теста добровољности“ током периода *Brown-Malloy* Врховни суд и државни судови су у сваком појединачном

¹¹ 365 U.S. 534 (1961).

¹² 372 U.S. 293 (1963) (преузето 16.08.2014. са веб сајта laws.findlaw.com/us/372/293.html).

случају оцјењивали вјеродостојност признања. Судови су при оцјени признања узимали у обзир „укупност околности“ како би утврдили постојање једног од три наведена фактора који доводи у питање поузданост признања. У њиховом објашњењу свеукупног чињеничног стања у конкретном случају, судови су велики значај дали сљедећим факторима: (а) број испитивача; (б) трајање испитивања; (ц) мјесто испитивања; (д) да ли је било омогућено право на правног заступника и (е) карактеристике субјекта (нпр. годиште, физичко и ментално стање, стручна спрема и искуство).

Готово 30 година, током којих се примјењивао „тест добровољности“, он је често критикован, јер се осумњиченом не пружа довољна заштита. С обзиром на то да се при примјени теста узимала у обзир „укупност околности“, судијама је остављан широк простор за оцјену, па су због тога и пресуде биле често различите. Врховни суд је у Миранди о овом питању дао прецизне смјернице полицији.

Прихватљивост признања у суђењима током периода *Brown-Malloy* одређивала се према Четрнаестом амандману, као основном процесном праву, а не према Петом амандману, што је узроковало неједнакост државних и савезних тестова. Врховни суд је током *Brown-Malloy* периода користио тест добровољности у неколико случајева у којима је размотрио употребу признања у савезним суђењима.

Поред искључивања принудних признања, Врховни суд је искључио и признања која су прибавили федерални службеници током трајања „непотребног одгађања“ (*unnecessary delay*) одвођења осумњиченог пред магистратског судију (ради оптужбе). Ово правило, које је служило превенцији федералне употребе признања прибављених током дужег трајања задржавања, познато је као *McNabb-Mallory* правило (по случајевима у којима је правило објављено).¹³

¹³ *McNabb v. United States*, No. 25. Argued October 22, 1942. Decided March 1, 1943. 318 U.S. 332 (преузето 16.08.2014. са веб сајта supreme.justia.com > ...) и *Mallory v. United States* (No. 521). Argued: April 1, 1957. Decided: June 24, 1957. 98 U.S.App.D.C. 406, 236 F.2d 701 (преузето 16.08.2014. са веб

McNabb-Mallory правило није формулисано као уставна доктрина већ као пракса Врховног суда, у оквиру његовог дискрецијског права да надзире савезне судове. Примјена овог правила никад није проширена на државне судове, а укинута је у Omnibus Crime Control Actu из 1968. године.¹⁴

3. Случај *Escobedo* и право на браниоца

У објашњеним случајевима, у којима се оцјењивало цјелокупно чињенично стање при оцјени вјеродостојности признања, није се придавао значај чињеници да ли је осумњиченом омогућено право на браниоца током испитивања. Ипак, у неколико случајева крајем педесетих и почетком шездесетих година прошлог вијека Врховни суд је почео придавати већи значај праву осумњиченог на браниоца (right to counsel) и у том случају.

У случају *Crooker v. California*¹⁵ признање се сматрало добровољним и стога прихватљивим, упркос чињеници да је осумњичени неуспјешно захтијевао да позове свог браниоца. Ипак, четири судије Врховног суда су сматрале друкчије, наводећи да „сваки оптужени има право на браниоца након момента лишења слободе“.

У случају *Spano v. New York*¹⁶ већина судија Врховног суда је сматрала принудним признање које је прибављено након осомосатног ноћног испитивања. При оцјени вјеродостојности признања примијењен је традиционални критеријум добровољности (принудности). Четири судије су, у својим сагласним мишљењима, навеле да признање није требало прихватити на основу права осумњиченог на браниоца. Судија Stewart је сматрао да је у вријеме испитивања осумњиченог у случају *Spano* већ била подигнута

сајта www.law.cornell.edu/supremecourt/text/354/449).

¹⁴ Odjeljak II, 28 U.S.C. 3501(a) - преузето 16.08.2014 са веб сајта www.fcc.gov/Bureaus/OSEC/library/.../1615.pdf.

¹⁵ No. 178. Argued April 2, 1958. Decided June 30, 1958. 357 U.S. 433. (преузето 16.08.2014. са веб сајта aclu.procon.org/view.resource.php?resourceID...).

¹⁶ 360 U.S. 315 (1959) - преузето 16.08.2014 са веб сајта www.4lawschool.com/criminal/spano.htm.

оптужница, а лице против којег је подигнута оптужница има право на браниоца током првог испитивања,¹⁷ из чега произилази да има ово право и током испитивања које је провела полиција.

У случају *Massiah v. United States*¹⁸ оптужени, који је пуштен на слободу уз јемство, у ауто саоптуженог је дао инкриминирајуће информације које је полиција прислушкивала преко скривеног радио-преносника који је постављен у сарадњи са саоптуженим. Прибављене изјаве су сматране неприхватљивим.¹⁹

У случајевима *Crooker, Spano u Massiah* (који су објашњени) четири, а у случају *Massiah* пет судија Врховног суда придавали су велики значај праву осумњиченог на браниоца у одређеним сусретима са полицијом прије самог суђења. Ипак, све до случаја *Escobedo v. Illinois*²⁰ признање прибављено у полицијској станици је сматрано неприхватљивим због кршења права осумњиченог на браниоца. Признање у случају *Escobedo* је прибављено након што је осумњичени у више наврата затражио да види свог браниоца, а кад је бранилац напослетку стигао у полицијску станицу - није му омогућено да види осумњиченог. Становиште Врховног суда је било врло ограничено: “Сматрамо да ... истрага није опште истраживање ради разјашњења кривичног дјела, већ се треба почети фокусирати на личност осумњиченог. Осумњичени је задржан, полиција је обавила испитивања која су се темељила на откривању окривљујућих изјава. Осумњичени је захтијевао да се савјетује са

¹⁷ Arraignment означава прво испитивање осумњиченог, односно појављивање пред судијом. Arraignment is the hearing in which a person charged with a crime is arraigned in his or her first appearance before a judge. This is the first appearance of a criminal defendant (unless continued from earlier time) in which all the preliminaries are taken care of. (<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/arraignment>).

¹⁸ 377 U.S. 201 (1964). Преузето 18.08.2014. са веб сајта legal-dictionary.thefreedictionary.com/Massiah+v.+...

¹⁹ Шест од девет судија Врховног суда је сматрало да је прислушкивање разговора дио скривене истраге. Такође је наведено да право на браниоца, објашњено у сагласним мишљењима судија у случају *Spano*, односи једнако на тајну употребу полицијских тактика. Стога је Суд сматрао да право на браниоца мора бити омогућено, а признање забрањено.

²⁰ 378 U.S. 478 (1964). Преузето 18.08.2014. са веб сајта www.4lawschool.com > ... > *Constitutional Law*.

својим браниоцем, али му је та могућност ускраћена, а полиција није на ефективан начин упозорила осумњиченог на његово уставно право на шутњу. Осумњиченом је ускраћено право на браниоца што представља кршење Шестог амандмана на Устав САД као обавезујућег за државе, а према Четрнаестом амандману ... ниједна изјава коју је изазвала полиција током таквог испитивања, не може бити употребљена против њега.“

У случају *Escobedo* се одступило од претходне праксе испитивања „укупности околности“ у оцјени прихватљивости признања. Из ове пресуде произилази да ако се не поштује право осумњиченог на браниоца, не може се прихватити признање иако све околности упућују на чињеницу да је признање добровољно и да није било увредљивог понашања полиције.

На напуштање концепта испитивања „укупности околности“ у случају *Escobedo*, при оцјени прихватљивости признања, у великој мјери утицао је случај *Malloy v. Hogan*,²¹ неколико мјесеци раније. У тој пресуди, која није укључивала оцјену признања, Врховни суд је одлучио да се право да се не свједочи против себе из Петог амандмана примјењује на суђењима како пред државним тако и савезним судовима.

Као резултат пресуде у случају *Malloy* било је непотребно да Врховни суд оцјењује прихватљивост признања у случају *Escobedo* (према „укупности околности“ и „тесту добровољности“). Иако се у случају *Escobedo* углавном радило о кршењу Шестог амандмана као права на браниоца, Суд је такође разматрао и питање Петог амандмана као права да се не свједочи против себе, из којег је произилазило и „право оптуженог да га савјетује бранилац“.

4. 4. Случај Миранда – уопштено

Становиште Врховног суда у случају *Escobedo* је било уско ограничено чињеницама случаја; овај случај се могао примијени-

²¹ *Malloy v. Hogan*, No. 110. Argued March 5, 1964. Decided June 15, 1964. 378 U.S. 1. Преузето 18.08.2014. са веб сајта supreme.justia.com > ... > *Malloy v. Hogan*.

ти само на ситуације у којима је осумњичени био задржан, треба да је захтијевао браниоца и да му је то право било одбијено и да није упозорен на своје право на шутњу. Ипак, у случају *Miranda v. Arizona*²² Врховни суд је проширио схватање права да се не свједочи против себе и на све случајеве полицијског испитивања. Осим тога, Суд је утврдио и врло специфичне процедуралне мјере заштите које се морају примијенити током полицијског испитивања осумњиченог који је задржан - како би се избјегло кршења права да се не свједочи против себе.

Случај Миранда, који представља вјероватно најважнији случај Врховног суда САД који је ријешен шездесетих година прошлог вијека - и данас је пресуда од највеће важности.²³ Овај случај није био уско ограничен чињеницама случаја и укључује четири сличне ситуације. Већинско мишљење је утврдило „уставни систем правила при оцјени признања“.

Врховни суд правило Миранда сумирао одлуку сљедећим ријечима: “Сматрамо да је право да се не свједочи против себе угрожено у ситуацијама кад је појединац затворен или је на други начин лишен слободе од стране службених лица и када је потребно вршити испитивање”. Процесне мјере заштите се морају примијенити како би се заштитило ово право и предузимање ових мјера је потребно у сваком случају, осим ако се друга ефективна средства не искористе да би се лице обавијестило о праву на шутњу и да би се осигурало поштовање и осигуравање овог права. Осумњичени мора бити упозорен прије сваког испитивања: (1) да има право на шутњу; (2) да све што каже може бити употријебљено против њега пред судом; (3) да има право на присуство браниоца; (4) да ће му се додијелити бранилац уколико га не може обезбиједити, и то прије сваког испитивања, ако то жели.

Упозорења из случаја Миранда су потребна само кад је лице задржано или је на други начин лишено слободе од стране служ-

²² 384 U.S. 436 (1966). Преузето 18.08.2014. са веб сајта www.law.cornell.edu/supremecourt/text/384/436.

²³ У погледу ширине мишљења Врховног суда, врло је специфичан језик којим је писана пресуда.

бених лица и потребно га је испитати. Миранда правило се може примијенити на сваку изјаву коју да осумњичени док је задржан. Не смије се правити разлика између изјава које директно представљају признања и у којима осумњичени потврђује дијелове или све наводе из оптужнице. Право да се не свједочи против себе штити појединца да не буде приморан да се на било који начин инкриминише, не разликујући степен инкриминације. Слично томе, из готово истог разлога, не смије се правити разлика између оптужујућих изјава и изјава које су ослобађајуће.

Осумњичени има право на шутњу и присуство браниоца у било које вријеме током испитивања. Чак и ако се осумњичени првобитно не користи овим правом, уколико промијени своју одлуку - испитивање ће се прекинути.

Осумњичени се може одрећи права на шутњу и браниоца, али ће се то сматрати прихваћеним само ако је дато свјесно и разумно. Шутња осумњиченог се не може сматрати одрицањем од ових права. У том контексту, полиција је дужна навести Миранда упозорења иако основано сматра да осумњичени познаје своја права: „Никаква количина доказа који указују на то да је лице свјесно ових права - неће се сматрати довољном...“.

Ако осумњичени затражи браниоца, али га не може обезбиједити, обавезу да му осигура браниоца има полиција, и то прије почетка испитивања. Полиција, међутим, нема апсолутну обавезу да сваком осумњиченом обезбиједи браниоца; полиција може избјећи обавезу обезбјеђења браниоца тако што неће обавити испитивање. Ипак, уколико жели извршити испитивање, тада ће морати обезбиједити браниоца сваком осумњиченом који то захтијева.

Полиција не мора упозорити осумњиченог да има право да му се додijели бранилац ако поуздано зна да осумњичени може сам обезбиједити браниоца или да већ има браниоца. Али, давање упозорења је свакако препоручљиво, јер је ово право превише важно да би се накнадно утврђивала финансијска способност осумњиченог - уколико би постојала било каква сумња.

Право на браниоца које је наметнула Мирандом не представља само право савјетовања са браниоцем прије испитивања,

већ и присуство браниоца током испитивања. Врховни суд је нагла-сио да уколико се осумњичени консултује са браниоцем само прије испитивања, испитивачи могу брзо надвладати вољу осумњиченог (када бранилац није присутан).

Било која изјава прибављена кршењем Миранда правила ће бити неприхватљива као доказ тужиоца, без обзира на то што дру-ги фактори указују да би таква изјава била прихватљива према кри-терију добровољности. Признање прибављено кршењем овог пра-вила се не може предочити као доказ оптужбе. Али, генерално се може предочити као доказ у сврху свједочења које је дао оптужени.

Миранда се више темељи на Петом амандману, праву да се не свједочи против себе, него на Шестом амандману на Устав САД - праву на браниоца. Основ оваквог становишта Врховног суда јесте у томе што је за испитивање током трајања задржавања својствен-на употреба принуде и управо због тога ниједна изјава прибавље-на од таквог осумњиченог не може бити продукт његове истинске слободне воље. Право на присуство браниоца, иако повезано са Шестим амандманом, важно је и у контексту испитивања током трајања задржавања, јер је вјероватније да ће испитивање без при-суства браниоца довести до признања које је настало кршењем Пе-тог амандмана, а не генерално повреде права на браниоца кад је лице задржано.²⁴

Правило Миранда представља потпуно одбацивање теста добровољности у оцјени вјеродостојности признања. Недавање предвиђених Миранда упозорења представља небориву правну претпоставку (*irrebuttable presumption*) да је признање принудно; ниједан доказ који би указивао на то да је осумњичени био свјестан својих права или да је заиста желио дати признање - не може пре-вазићи последице недавања потребних упозорења.

Већинско мишљење у Миранди, којим је потпуно одба-чена примјена теста добровољности, изазвало је неслагање су-дија Whitea, Harlana и Stewarta (судија Clark је написао издвојено мишљење). Као аргумент неслагања са већинском одлуком, они су истакли да Пети амандман штити само лица од принудног свједо-

²⁴ Ако полиција не врши испитивање, нема обавезу обезбјеђења браниоца.

чења. Такође је наведено да иако се понекад испитивања приликом задржавања врше уз употребу силе, то није увијек случај, те да понекад осумњичени признаје својом слободном вољом. Уз то, сматра се да треба бити сачуван традиционални тест оцјене „укупности околности“ код утврђивања слободне воље. У мишљењу се предлажу и друге методе при испитивању, које не укључују потпуно искључење теста добровољности, а које би могле помоћи судовима у оцјени која су признања добровољна: „Могу се обезбиједити преписи или посматрачи; бити наметнута специфична временска ограничења, прилагођена конкретном случају или користити друга средства којима би се умањиле шансе за постојање непримјетне принуде која би, иначе произвела неприхватљиво признање”.

Од доношења пресуде у случају Миранда нижи судови и теоретичари нису били сигурни које је од наведених становишта тачно, и то у погледу уставног значења. Тако се сматрало:

(1) Овај случај је директно заснован на Уставу САД. То значи, да свака ситуација у којој нису дата Миранда упозорења, а прихваћено је такво признање - представља кршење Петог амандмана, односно права да се не свједочи против себе и (или) права на браниоца из Шестог амандмана.

(2) Случај је индиректно заснован на Уставу САД. То значи да када нису дата Миранда упозорења, прихватљивост многих (али не нужно свих) признања може представљати кршење Устава САД. Стога је Врховни суд утврдио заштитно средство да би се избјегла кршења Устава, тако што је успоставио правило „свијетле линије“ (bright line), захтијевајући примјену упозорења у сваком случају - како би се спријечило кршење Устава.

(3) Случај уопште није заснован на Уставу САД и само одражава надзорну моћ Врховног суда САД у националном правосудном систему.

Подржавајући исправност пресуде у Миранди, Врховни суд је наизглед одабрао друго становиште - као исправну интерпретацију ове пресуде.²⁵ То разлог што је судија Scalia, у издвојеном

²⁵ *Dickerson v. United States*, 530 U.S. 428 (2000), p. 198. Преузето 22.08.2014. са

мишљењу у пресуди *Dickerson*, навео: „Једини став који (већина) може имати ... јесте да овај суд има моћ, не само да примјењује Устав, већ и да проширује његову примјену, намећући заштитна средства и рестрикције Конгресу САД и савезним државама”.

У случају *Dickerson* већина судија је навела да је Миранда уставно правило. Они сматрају да то подразумијева и да неће бити супротна Уставу алтернативна (не-Миранда) законска рјешења код проблема принудног самооптужења, ако су та рјешења једнако ефектна као и она прописана пресудом Миранда (у упознавању осумњичених лица са њиховим правом на шутњу и осигурању могућности примјене тог права).

Већина судија у случају Миранда је навела да наведена упозорења морају бити дата, „осим ако постоје друга једнако ефектна средства којима се осумњичено лице упознаје са својим правом на шутњу и осигурава могућност његовог коришћења...“. Суд је, према томе, назначио да легислатива, било државна или савезна, може прописати друге процедуралне мјере заштите против принудног самооптужења, које би замијениле Миранда упозорења. Али, као што је случај *Dickerson* показао, пропао је покушај Конгреса да замијени Миранда упозорења у федералном гоњењу.

Недуго након пресуде Миранда, Конгрес је, према упутству Врховног суда, покушао смислити „друга ефектна средства...да се оптужена лица упознају са својим правом на шутњу“. Конгрес је то учинио доношењем Главе II Omnibus Crime Control and Safe Streets Acta (Опшег акта о контроли криминала и сигурним улицама) из 1968. године којом је уређена прихватљивост (*admissibility*) признања у федералним судовима и намјера укидање строгих упозорења и захтјева прописаних пресудом Миранда за федерално гоњење. У Глави II се наводи једноставни и искључиви тест у погледу прихватљивости признања: оно је прихватљиво у федералном гоњењу као доказ у поступку оптужења „ако је дато добровољно“. Стога, чак и ако упозорења из Миранде нису дата, федерални судија је слободан у оцјени прихватљивости признања - ако га је сматрао добровољним.

Од самог почетка, постојале су сумње да ли је Глава II Omnibusa у складу са Уставом САД. Углавном из тог разлога, федерални тужиоци се готово никад нису ослањали на одредбе те главе. У пресуди у случају *Dickerson* ово питање је напоскон ријешено. Суд је ове одредбе прогласио неуставним и на тај начин јасно утврдио да је Миранда заснована на Уставу.²⁶

У случају *Dickerson* Врховни суд је признао да је у пресуди Миранда наглашено да Уставом није искључена примјена „законских рјешења“ која се разликују од оних прописаних у Миранди, већ да таква рјешења требају бити „барем онолико ефикасна у упознавању осумњичених лица о њиховом праву на шутњу и осигуравању могућности његовог коришћења“. *Amicus curia*, којег је именовано Врховни суд ради рјешавања питања уставности Главе II,²⁷ борио се да докаже да тест „укупности околности“ из Главе II јесте једнако ефикасан као и правила из Миранде у осигуравању права ухапшених лица на шутњу и коришћењу тог права. Судија Rehnquist се није сложио са овом оцјеном релативне ефикасности. С обзиром на то да предложено рјешење Конгреса није било „барем онолико ефикасно као Миранда“, Миранда је остала закон, како за федерална тако и за државна гоњења - навео је Rehnquist.

Одбијајући одбацивање Миранде, Врховни суд се највише ослонио на начело *stare decisis*.²⁸ Већина судија је прихватила да је Миранда „постала уметнута у полицијску праксу, толико да су упозорења постала дио наше националне културе“. Према томе, у

²⁶ У омјеру гласова 7:2 Врховни суд је утврдио да је доношење Главе II непримјерен покушај Конгреса САД да замијени правила Миранде. Према судији Rehnquistu, већина судија Врховног суда *Miranda правила* „сматра уставним правилом“. Од тог случаја било је потребно утврдити упориште о томе шта Устав захтијева, јер је Врховни суд, а не Конгрес тај који одређује обим уставних гаранција.

²⁷ Администрација тадашњег председника САД Клинтона није жељела расправљати о питању уставности Главе II, нити о одбацивању Миранде. С обзиром на то да није постојала странка која би заступала мишљење нижих судова да је Глава II у ствари у складу с Уставом САД, Врховни суд је именовано професора права за *amicusa*.

²⁸ *Stare decisis et non movere qujeta*, лат. – придржавати се већ донесених одлука, а не нарушавати већ ријешена питања

складу с начелом *stare decisis*, одбацивање је искључено.²⁹

Случај *Dickerson* је успоставио два принципа: (1) правило Миранда произилази из Устава САД, иако потпуно не одређује како се гоњење треба вршити и (2) Врховни суд неће одбацивати случај, иако већина судија не би тако пресудила када би то било питање првог дојма.

5. Закључак

Испитивања (осумњичених) у САД обично користе припадници полиције, војске и обавештајних служби са циљем добијања признања или да би оптужили даваоца изјаве. Информације од жртава и свједока се обично добијају кроз интервјуе. Испитивање може да укључи различите низове техника, почевши од развијања коректног односа са испитиваним до отвореног мучења.

У пресуди Врховног суда САД у случају Миранда закључено је да ће се обје изјаве (оптужујуће и ослобађајуће - као одговор на испитивање осумњиченог приликом полицијског задржавања) бити прихватљиве на суђењу само ако тужилаштво може да докаже да је осумњичени био обавијештен о праву да се консултује са адвокатом прије и за вријеме испитивања и користио привилегију против самооптуживања. Уз то, осумњичени треба да разумије ова права, али их се може добровољно одрећи.

“Miranda warning” – Миранда упозорење (често скраћено „Miranda“ или „Mirandizing“) је назив за формално упозорење које је потребно да се даје од стране полиције осумњиченом приликом полицијског задржавања, и то прије него што је испитан. Његова сврха је да обезбиједи осумњиченом да буде свјестан и подсјети га на права по Уставу САД, те да зна да се може на њих позвати у било ком тренутку у току разговора. Ово је имало значајан утицај

²⁹ Двоје судија, Scalia и Thomas, нису се сложили. Scalia је вјеровало да из пресуде Миранда не произилази да су поменута упозорења уставно обавезујућа. Сматрао је да Конгрес треба срушити обавезност Миранде. Такође је вјеровало да је и сам Суд прекршио Устав, наметајући државама уставно необавезујућа Миранда упозорења.

на спровођење закона у САД, чинећи оно што је постало познато као Миранда право - дијелом и рутинске полицијске процедуре, како би се осигурало да осумњичени буду информисани о својим правима.

Миранда гаранције важе и за задржавање и испитивање. Задржавање је у извесној мјери повезано са формалним хапшењем. Испитивање значи експлицитно испитивање или акцију која разумно вјероватно може да изазове инкриминишуће одговоре.

Као што је Врховни суд САД одлучио у случају *Berghuis v. Thompkins*³⁰ (1. јуни 2010. године), ако осумњичени који је свјестан свог права на ћутање и на адвоката и не изабере недвосмислено (unambiguously) користити то право – тада се неке накнадне добровољне изјаве могу третирати као подразумијевано одрицање од његових права и користити као доказ.

Miodrag N. Simović,³¹

Vladimir M. Simović,³²

SUSPECT CONFESSION AND POLICE INTERROGATION IN THE CRIMINAL PROCEEDINGS OF THE UNITED STATES OF AMERICA

Summary

The paper deals with the rules on confession of criminal offence and police interrogation of the suspect. The most significant rule is in

³⁰ 560 U.S. 370 (2010). Преузето 25.08.2014. са веб сајта www.oyez.org/cases/2000-2009/.../2009_08_1470.

³¹ Vice-President of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, Full Professor of the Faculty of Law of Banja Luka, Corresponding Member of the Academy of Sciences and Art of Bosnia and Herzegovina, Foreign Member of the Russian Academy of Natural Sciences and Active Member of the European Academy of Sciences and Arts

³² PhD Prosecutor of the Prosecutor's Office of Bosnia and Herzegovina

the context of the US Supreme Court decision in the case Miranda. In most cases, the constraints of this rule are being researched. In order for the confession to be admitted at court it must be voluntary.

Per Miranda rule, when a suspect is interrogated by the police when in custody, his confession will be admitted only if he received four Miranda warnings. The warnings must be given when the suspect is in custody. Custody exists only if reasonable person in the position of a suspect believes that he is not at liberty to leave at any given moment.

Miranda warning or rights must be given only if the police interrogates the suspect. The interrogation implies direct questioning and its "functional equivalent". Voluntary statements do not fall into questioning. Warnings are not necessary if questioning is reasonably urgent for the reason of public safety (for example, interrogation if police is attempting to find a bomb it believes is activated).

A suspect can silently or explicitly give up on some or all of his Miranda rights. Right is applied on procedures and actions of officials. It is not applied on evidence used to challenge credibility of accused in cross-examination.

Key words: *interrogation, suspect, police, custody, prosecutor, judge.*

6. Литература

1. Baker, L. (1983). *Miranda: Crime, law, and politics*. New York: Atheneum
2. Dressler, J. (2010). *Understanding Criminal Procedure: Investigation, Volume I*. Lexis Nexis.
3. Einesman, F. (1999). Confessions and Culture: The Interaction of *Miranda* and Diversity. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 90, (1) .
4. Emanuel, S. L. (2011). *Criminal Procedure, 29 edition*. Aspen Publishers.
5. Jesse J. H. (June 17, 2013). *Court says pre-Miranda silence can be used*. Miami Herald. Associated Press.

6. Kassin, S. M., Norwick, R. J. (2004). *Why People Waive Their Miranda Rights: The Power of Innocence*. Law and Human Behavior, 28, (2).
7. Klein, S. R. 2001. *Miranda's Exceptions in a Post-Dickerson World*. Journal of Criminal Law and Criminology (spring).
8. Lane, C. (2002). *Justices Ponder the Reach of Miranda Rights Ruling*. Washington Post.
9. Levy, Leonard W. (1986) [1969]. *Origins of the Fifth Amendment* (Reprint ed.). New York: Macmillan.
10. Loewy, A. H. (2003). *Criminal Law in a Nutshell (Nutshell Series)*. West Group.
11. Lief and, M.S., Caldwell, M.H. (2006). *You Have the Right to Remain Silent*. American Heritage, August/September.
12. Liptak, A. (June 1, 2010). *Mere Silence Doesn't Invoke Miranda, Justices Say*. *The New York Times*.
13. Mukasey, M.L., Halpern, N.H., Taylor, F.J., Sullivan, M.S., Bracewell, Giuliani, L.L.P (June 21, 2013). *Salinas v. Texas: Your Silence May Be Used Against You Re: U.S. Supreme Court Litigation*. The National Law Review.
14. Nowak, J., Rotunda, R. (2000). *Constitutional Law*. West.
15. Orth, J. (2003). *Due Process of Law: A Brief History*. University Press of Kansas.
16. Sanchez, M. (2010). *Supreme Court diverges over Miranda warning*. *Kansas City Star*. Archived from the original on 2010-06-11.
17. Soltero, C. R. (2006). *Miranda v. Arizona (1966) and the rights of the criminally accused*. Latinos and American Law: Landmark Supreme Court Cases. Austin, TX: University of Texas Press
18. Stuart, G. L. (2004). *Miranda: The Story of America's Right to Remain Silent*. Tucson, Arizona: University of Arizona Press.
19. Thomas, G. C. (2000). *The End of the Road for Miranda v. Arizona? On the History and Future of Rules for Police Interrogation*. *American Criminal Law Review* 37 (winter).
20. *Will Miranda Survive? Dickerson v. United States: the Right to Remain Silent, the Supreme Court, and Congress*. (2000). *American Criminal Law Review* 37 (summer).